

Programació Departament

Filosofia

2009/ 2010

ÍNDICE

Organització del Departament.....	4
Programes de les assignatures.....	5
Ètica.....	5
Objectius.....	5
Avaluació.....	6
Qualificació i mínims.....	7
Continguts.....	10
Materials.....	16
Filosofia I	
Objectius.....	17
Avaluació.....	18
Qualificació i mínims.....	23
Contingut i unitats.....	20
Materials.....	24
Psicopedagogia	
Objectius.....	27
Continguts.....	28
Avaluació.....	34
Qualificació i mínims.....	37
Llibres i materials.....	39
Filosofia II	
Objectius.....	39

Continguts.....	40
Avaluació.....	40
Qualificació.....	41
Materials.....	42
Sociologia	
Objectius.....	43
Continguts.....	44
Avaluació.....	47
Qualificació.....	47
Educació per a la ciutadania	
Objetius.....	49
Continguts.....	50
Temporalizació.....	52
Avaluació.....	55
Materials.....	57

ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT

MEMBRES DEL DEPARTAMENT DE FILOSOFIA

Luis CARRASCO LLORCA

Càrrec: Tutor 2º Batxillerat

Nivells i cursos: Ètica (4º ESO), Hª de la Filosofia (2º Batxillerat) i Atenció Educativa

Gonzalo CIFUENTES CORDERO

Càrrec: Cap de Departament

Nivells i cursos: Hª de la Filosofia (2º Batxillerat), Sociologia (2º Batxillerat), Psicopedagogia (1º Batxillerat) i Atenció Educativa.

Dolores PEIRÓ GARRIGUES

Càrrec: Tutor 4ºA

Nivells i cursos: Ètica (4º ESO), Filosofia i ciutadania (1º Batxillerat), Treball monogràfic (4ºESO) i Atenció Educativa.

Pura FERRERES I GRANELL

Nivells i cursos: Educació per a la Ciutadania (2º ESO)

HORARI DE REUNIONS DEL DEPARTAMENT:

Dimarts: 5ª hora (12:03 – 12:53)

PROGRAMES DE LES ASSIGNATURES:

1. Educació Ètico Cívica (4rt ESO):

1.1. OBJECTIUS

L'Ètica tendra com a objectiu contribuir a desenvolupar en els alumnes i les alumnes les capacitats següents:

I. Reconèixer i analitzar problemes morals i interessar-se tant en els que afecten a la pròpia situació individual o col·lectiva, a nivell local com els que tenen abast universal a partir de la utilització crítica de la informació i de l'aplicació dels conceptes i procediments propis de la reflexió ètica.

II. Conèixer la gènesi i la historicitat dels valors morals, situar-los en el corresponent context polític i social, i entendre el procés de formació del subjecte moral en el marc de les pautes i institucions de les societats, per tal que es valorin els esforços realitzats al llarg del temps per a la consecució dels ideals de la justícia, la llibertat, la pau i la felicitat.

III. Identificar i apreciar els valors morals que es poden considerar universalment com a desitjables i la seva plasmació en els drets i llibertats humanes com a conquesta irrenunciable de la humanitat i condició necessària per a la pau, de manera que denunciïn les situacions discriminatòries o injustes i es mostrin solidaris amb els pobles, grups socials i persones privades dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris per a una vida digna.

IV. Comprendre el pluralisme de les societats contemporànies tot adoptant una actitud de respecte i tolerància cap a les opcions ètiques i els projectes morals diferents dels propis a la vegada que s'assumeix responsablement el rebuig dels intents de justificació de les discriminacions per raó de naixement, sexe, raça, llengua, creences o qualsevol altre condició o circumstància personal o social.

V. Conèixer els trets bàsics d'algunes teories ètiques i aplicar-les a la fonamentació dels judicis morals utilitzant els procediments específics de la reflexió filosòfica i entenent que en l'argumentació moral són possibles fonamentacions diferents i, eventualment, contraposades.

VI. Desenvolupar les actituds i els hàbits propis del treball en grup valorant el diàleg com a mitjà per superar prejudicis i posicions dogmàtiques i com a procediment privilegiat per a una recerca ètica que afavoreixi la tolerància, el respecte mutu i la cooperació, donant raons que justifiquin les afirmacions pròpies i demanant als altres que justifiquin les seves.

1.2. CRITERIS D'AVALUACIÓ

I. Confeccionar informes i participar en debats sobre qüestions moralment problemàtiques utilitzant amb rigor i esperit crític la informació obtinguda de diverses fonts i expressant les pròpies conclusions d'una manera organitzada, intel·ligible i raonada. [Aquest criteri té per objecte garantir que els alumnes i les alumnes són sensibles als problemes morals i comprovar si els enfoquen amb rigor i amb actituds tolerants i solidàries.]

II. Cercar, seleccionar, descriure i avaluar alguns aspectes del procés de formació de la moralitat al llarg de diferents èpoques històriques, tot analitzant les condicions i els contextos socials i polítics que possibilitaren els canvis més significatius. [Amb aquest criteri es pretén verificar si s'ha comprès el caràcter històrico-social dels valors i normes morals, la seva relació amb les institucions polítiques i socials, i la connexió amb les idees més generals sobre la naturalesa humana.]

III. Explicar la *Declaració Universal dels Drets Humans* i altres documents que amplien l'aplicació d'aquests drets tot valorant-los com a síntesi del valors morals que promouen la llibertat, la pau, la solidaritat i la justícia, i descriure situacions de persones, grups socials o pobles que sofreixen a causa de la conculcació dels drets humans. [Aquest criteri tracta d'avaluar, per una banda, el coneixement dels drets humans i la comprensió que la violació d'aquests drets no invalida la seva significació com a instància moral, i, per altra banda, la capacitat de detectar i denunciar amb esperit solidari les transgressions als drets i llibertats fonamentals.]

IV. Descriure i explicar costums, formes de vida, normes o projectes morals diferents i apreciar la importància d'atendre diversos punts de vista en l'anàlisi dels problemes morals que es plantegen en el món actual. [Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat de posar-se en el lloc d'altri mostrant respecte i interès per la forma de pensar, de ser i d'actuar de les persones que tenen opcions morals, polítiques o religioses que no coincideixen amb les pròpies, sense renunciar, per això, a fer-ne un judici crític.]

V. Elaborar judicis i argumentacions morals raonant amb el major rigor possible, amb autonomia i independència de criteri, a fi de que es reconegui la necessitat de justificació racional de les normes i valors implícits o explícits en el discursos que donen sentit a l'acció humana. [Aquest criteri té per objecte

constatar la comprensió i valoració de les aportacions de distintes teories ètiques a l'aclariment i anàlisi dels problemes de valors través dels procediments racionals que permeten discernir la qualitat i la validesa dels judicis i del raonament moral.]

VI. Col·laborar en la realització de treballs en grup i participar en discussions o debats sobre qüestions morals amb una postura constructiva i crítica, fonamentant raonadament les pròpies opinions i escoltant i respectant les alienes. [Amb aquest criteri s'intenta valorar la disposició a cooperar en el plantejament i anàlisi dels problemes morals a través del debat d'idees, la clarificació de valors, la discussió de dilemes morals o el tractament de qüestions socialment controvertides.]

1.3. PROCEDIMENT DE QUALIFICACIÓ I MÍNIMS EN GENERAL

Per aprovar l'assignatura els alumnes hauran de realitzar amb regularitat les feines demanades a classe i, al menys, un examen o un treball per avaluació.

També es tindrà en compte la supervisió de la carpeta de l'assignatura.

Pel que fa als mínims relacionats amb els conceptes: els alumnes han d'aconseguir una expressió oral i escrita correcta, adquirir i consolidar una terminologia i una informació filosòfica bàsica, conèixer els principals conceptes.

Pel que fa als mínims relacionats amb els procediments, els alumnes han de desenvolupar les diferents capacitats pressuposades en els procediments (capacitat d'analitzar, de classificar, de definir, de comentar, etc.) i també desenvolupar hàbits i metodologies de feina intel·lectual.

Pel que fa als mínims relacionats amb les actituds els alumnes han de arribar a una mínima sensibilitat davant els problemes morals del nostre temps, han de ser capaços de desenvolupar una actitud crítica, però també respectuosa, tolerant i solidària.

Finalment, la qualificació prendrà en compte els següents percentatges:

Exàmens i treballs: 70%

Actitud, Activitats i treball diari: 30%

La qualificació final haurà de ser la mitjana de les tres avaluacions si ninguna de elles es inferior a 4. En qualsevol cas, l'alumne farà un examen de continguts mínims corresponents a l'avaluació que tingui suspesa. La recuperació por incloure, a banda, la presentació de la llibreta o pot ser substituïda per els treballs que el professor pugua considerar.

Concretament els mínims exigibles per a superar l'assignatura són:

- a) Realitzar tots els exercicis individuals i col·lectius i participar activament en els debats.
- b) Llegir i comprendre les lectures de textos que suscitin qüestions ètiques.
- c) Identificar, analitzar i interpretar els problemes morals i ètics plantejats.
 - c.1) Conèixer els conceptes fonamentals usats per l'ètica (moral, ètica, amoral, immoral, hàbit, virtut, bé i mal, moralitat, circumstàncies atenuants, consciència, llibertat, responsabilitat, norma, llei, deure, felicitat, etc.)
 - c.2) Conèixer l'objecte i el mètode de l'Ètica; dels factors que intervenen en qualsevol acte moral; de les principals facetes que l'home ha de desenrotllar; de la font de la moralitat i de la importància de les circumstàncies que concorren en cada cas.
 - c.3) Conèixer les diverses concepcions de la llibertat i la seva relació amb la responsabilitat.
 - c.4) Conèixer què és un valor moral, ser capaç d'identificar valors morals i de diferenciar entre valors morals i els altres tipus de valors (estètics, religiosos, vitals, econòmics, etc.)
 - c.5) Conèixer els elements fonamentals dels principals sistemes ètics que s'han donat al llarg de la història.
 - c.6) Aplicar els conceptes i teories esmentades a temes molt concrets relacionats amb la dignitat humana i el valor de la vida.
 - c.7) Distingir entre Ètica i Política, explicar la relació entre aquests dos aspectes de la vida humana; valorar el sistema democràtic com a la forma més racional d'organització política.
- d) Elaborar una posició crítica, creativa i argumentada enfront dels problemes morals i ètics. Exposar-la amb la claredat d'idees, amb una correcta utilització de l'ortografia i de la sintaxi i amb un ordre lògic en el desenvolupament de l'exposició discursiva.
- e) Valorar i tolerar les opinions alienes i mantenir una actitud fraternal amb els companys.

1.3.1 Criteris de recuperació.

La recuperació dels objectius no assolits es farà després de l'avaluació i consistirà en exercicis de reforç i. Si la qualificació no positiva és pel motiu de no haver realitzat un, o més d'un, exercici, l'alumne haurà de realitzar-los per poder fer els exercicis de reforç i recuperació. Els criteris de correcció seran els mateixos que els criteris d'avaluació.

Per tal de realitzar la prova extraordinària de setembre, es lliurarà a l'alumne un aplec d'exercicis de recuperació.

1.3.2 Atenció a la diversitat: adaptacions curriculars i significatives.

L'atenció a la diversitat i els criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars estarà dirigida fonamentalment a la comprensió dels problemes morals i ètics i a la expressió del pensament de l'alumne. L'atenció a la diversitat es concretarà de la següent forma:

a) Es proposaran reflexions inicials senzilles, mitjançant les quals sigui fàcil detectar el nivell de coneixement previ i la motivació dels alumnes i valorar l'atenció necessària per a cada alumne, així com les estratègies d'aprenentatge més adients.

b) Es diversificaran les activitats d'ensenyament i aprenentatge, fent especial atenció a aquelles activitats que tenen com a objectiu detectar les dificultats d'aprenentatge que poden presentar els alumnes.

c) S'elegiran les activitats finals que abarquin diferents graus de complexitat, tenint en compte les capacitats i interessos dels alumnes.

d) Si l'alumne presenta deficiències sensitives, s'intentarà que dugui el mateix ritme que els seus companys modificant el material didàctic (per exemple, fent totes les fotocòpies a tamany DIN A3, si l'alumne presenta una deficiència visual no absoluta) o usant les noves tecnologies.

e) Si l'alumne presenta dificultats de comprensió de la llengua, s'intentarà adequar el material a una llengua coneguda per l'alumne i es reforçarà la comprensió de l'assignatura amb explicacions suplementàries.

1.3.3 Atenció a la diversitat: ACIs

L'atenció a la diversitat i les possibles ACIs s'elaboraran a partir de l'avaluació inicial dels alumnes. Si l'alumne presenta deficiències sensitives, s'adequarà el material didàctic per tal de superar les possibles deficiències. Si l'alumne presenta dificultats de comprensió de la llengua, s'intentarà adequar el material a una llengua coneguda per l'alumne i es reforçarà la comprensió de l'assignatura amb explicacions suplementàries.

1.3.4. Activitats complementàries i extraescolars.

En un principi no es programa cap activitat complementària ni extraescolar. Això no vol dir que, al llarg del curs, no es dugui alguna activitat a terme, la programació de la qual s'inclourà dins la programació del departament.

1.3.5 Adecuació gramatical i ortogràfica:

En primer cicle es pot restar fins a 1 punt per errors gramaticals, faltes d'ortografia i fallades d'expressió en l'examen. En segon cicle fins a 1.5 punts i en Batxillerat fins a 2 punts. Este barem serà flexible i en tot cas cada professor del departament ho aplicarà al seu criteri.

1.4. BLOCS DE CONTINGUTS (CONCEPTES, PROCEDIMENTS I ACTITUDS)

I. PRINCIPALS PROBLEMES MORALS DEL NOSTRE TEMPS

Conceptes

- Desigualtats, marginalitat, exclusió social i discriminacions per raó de raça, creences, llengua, cultura, sexe o altres condicions personals.
- El fonamentalisme i les seves manifestacions.
- Violència social, domèstica i estructural. Guerra i pau. Condicions per a la pau. Teories en torn a la pau.
- Els conflictes geogràfics. Nord i Sud. L'occident i L'orient.
- Les societats de la opulència: Consumo, publicitat i propaganda.
- Les relacions ésser humà - naturalesa: Destrucció del medi. El medi ambient. Drets dels animals.
- La vida quotidiana: Treball i atur, transformacions de la intimitat, relacions sexuals, addicions, mort a la carretera.
- Reptes derivats dels avenços científics i tècnics. La bioètica.

Procediments

- Registre i anàlisi d'informacions de premsa o documents audiovisuals sobre els diversos tipus de discriminacions.

- Comentari d'alguna cançó que denunciï la guerra o glossi la pau.
- Elaboració d'un informe sobre algun conflicte que ha originat violència i exposició oral de les conclusions que se n'han extret.
- Anàlisi i resolució de dilemes morals i conflictes de valors presents en la vida pública i privada.
- Debat sobre el problema moral del nostre temps que l'alumnat consideri més important.
- Preparació de murals per fer una exposició sobre la destrucció del medi ambient i les mesures que es proposen per aconseguir un desenvolupament sostenible.

Actituds

- Sensibilitat davant els problemes generats per la injustícia, la desigualtat, la marginació o la discriminació negativa.
- Actitud crítica davant l'androcentrisme, l'etnocentrisme, el racisme i la xenofòbia.
- Respects a les opcions morals, polítiques o religioses distintes de les pròpies.
- Valoració de la tolerància, la solidaritat i el diàleg com a actituds propiciadores de la pau i la no-violència.
- Interès per conèixer i aplicar les mesures per fer una Terra més habitable.
- Comprensió i reconeixement del dret a la intimitat.

II. LA DEMOCRÀCIA COM A ÀMBIT DELS PROJECTES ÈTICS CONTEMPORANIS

Conceptes

1. Els drets humans.
2. Democratització i emancipació econòmica, social i política.
3. L' autoritat.

4. La justícia. Legalitat i legitimitat. La desobediència legítima.
5. El pacifisme., l'ecologisme, el feminisme.
6. Multiculturalitat, interculturalisme i construcció europea
7. Les ONG i el voluntariat.

Procediments

- Lectura comprensiva de l'articulat de la Declaració dels Drets Humans i classificació dels drets segons diversos criteris.
- Recerca d'informació a la premsa o a internet sobre projectes ètics com els de la UNESCO, Amnistia Internacional, Greenpeace o SOS racisme, i altres ONG.
- Comparació de diverses iniciatives a favor de la pau.
- Debat sobre els principis en què es basa l'ètica ambiental.
- Anàlisi del feminisme i de la conquesta del nou paper social de les dones.
- Resum i comentari d'alguna pel·lícula o document audiovisual que exposi la lluita d'un poble per a la democratització i emancipació econòmica, social o política.

Actituds

- Interès per conèixer accions a favor de la pau, la no-violència i el respecte als drets humans.
- Curiositat per a conèixer els fonaments de l'estat de dret, l'estat social i l'estat del benestar.
- Convicció de que les lleis són necessàries per a la convivència.
- Sensibilitat envers les implicacions morals de l'ecologisme, del pacifisme i valoració dels projectes emancipatoris de la dona.
- Curiositat per conèixer les creences, les actituds i els valors subjacents en tota cultura.
- Apreciació crítica de la multiculturalitat com a forma d'enriquiment cultural. Res respecte pels principis i valors morals de cultures distintes de la pròpia.
- Rebuig a tota forma d'opressió social, política i econòmica.

- Apreciació dels drets i llibertats com una conquesta que ha suposat a les generacions anteriors lluites llargues i costoses lluites.
- Solidaritat amb les persones que sofreixen persecució per la injusta.

III. LA RACIONALITAT I L'ESTRUCTURA DE LA VIDA MORAL

Conceptes

- Acció, hàbit, costum, valor i norma.
- Normes socials, jurídiques i morals.
- Característiques del fet moral.
- Moral, immoral i amoral com adjectius.
- Heteronomia i autonomia moral: la formació de la personalitat moral de l'individu en el context social.
- Judici i argumentació moral.
- Pluralisme moral y relativisme.
- Ètica com a Filosofia Moral. Racionalitat i Ètica.

Procediments

- Anàlisi del procés de realització d'una acció conscient, voluntària i lliure.
- Recopilació i classificació de normes segons siguin socials, jurídiques o morals.
- Utilització d'informacions de premsa per a la identificació i caracterització dels fets morals tractant de detectar els valors implícits o explícits continguts en aquestes informacions.
- Recerca dels significats dels termes "moral" i "ètica" en diccionaris, enciclopèdies,
- Llibres de text o altres fonts de consulta.
- Identificació de valors en documents periodístics, literaris, gràfics, artístics, etc.

- Indagació de les diverses formes lingüístiques en què s'expressen els judicis morals.
- Construcció d'argumentacions morals i debat sobre la seva validesa. Discussió de dilemes morals amb la finalitat de posar de relleu els diversos graus d'autonomia.
- Comparació entre el punt de vista moral i el punt de vista ètic.

Actituds

- Atenció als aspectes afectius de l'acció moral.
- Interès en comprendre el sentit de les instàncies normatives.
- Sensibilitat envers la complexitat de les situacions morals.
- Reconeixement de que les normes són necessàries fins i tot per jugar i divertir-se.
- Convicció que les lleis són necessàries per a la convivència.
- Rigor en l'expressió de judicis i argumentacions morals.
- Valoració de la reflexió ètica.

IV. TEORIES ÈTIQUES

Conceptes

1. La fonamentació de la vida moral.
2. Ètiques de fins: hedonisme, utilitarisme i eudemonisme.
3. Ètica del deure.
4. Nihilisme.
5. Ètica comunicativa.

Procediments

- Lectura, interpretació i comentari de textos on s'exposi alguna teoria ètica.
- Plantejament de preguntes sobre els principals conceptes d'alguna teoria ètica i planificació d'estratègies per a trobar una resposta adequada.
- Mapa conceptual on es relacionin les principals nocions d'alguna teoria ètica.
- Preparació i realització de fòrums o debats sobre alguna de les teories ètiques.
- Dramatització de diàlegs entre posicions ètiques contraposades tractant d'extreure les pertinents conclusions.
- Integració en una síntesi global de caràcter ètic de diverses posicions morals en front de qüestions problemàtiques d'actualitat.

Actituds

- Interès en l'anàlisi dels diversos punts de vista de diferents teories ètiques.
- Adopció d'una actitud oberta i receptiva cap a perspectives diferents en el plantejament, anàlisi i resolució de problemes morals.
- Valoració de l'argumentació racional com a criteri de validesa dels judicis morals.
- Actitud crítica en front de teories ètiques contraposades o incompatibles entre sí.
- Compromís en la defensa argumentada d'algun principi moral.
- Rigor en l'exposició de judicis o arguments morals.

1.5 MATERIALS

Llibres de text i altres materials prescriptius:

4º DE ESO PIP: ÉTICA CÍVICA EDITORIAL DIÁLOGO

4º DE ESO PEV: ÉTICA CÍVICA. EDITORIAL DIÁLOGO

Altres llibres i materials no prescriptius:

"La despedida" de M. Kundera, en Seix-Barral

"El perfume" de P. Suskind. Seix Barral.

"Alicia en el país de las maravillas" y *"Alicia a través del espejo"*: L. Carroll. Alianza.

"El caballero de la armadura oxidada". De Robert Fisher.

"Apología de Sócrates" de Platón. Alianza editorial.

"El Universo", de I. Asimov, en Alianza Libro de Bolsillo.

"El hombre" de J. Rostand, en Alianza Libro de Bolsillo.

"El antropólogo inocente" de Nigel Barley, Ed. Anagrama.

"El jardín de las dudas", de Fernando Savater, Ed Planeta

"Los viajes de Gulliver", de J, Swift Ed. Alianza

"Los ojos del hermano eterno" de Stefan Zweig, Ed. Juventud

"Alma infantil", *" Mes de julio"* de H. Hesse Ed. Alianza Cien.

"Demian" de H.Hesse Ed .Alianza.

"1984" de G. Orwell, Ed. Destino Libro

"En la colonia penitenciaria" de Kafka, Ed . Alianza Cien.

"Enquiridión", Epicteto, Ed. Anthropos.

"Telépolis " de Javier Echevarría, revista Clave 1992.

"El viaje del profesor Caritat" Steven Lukes. Tusquet Editores.

"La noche, el alba, el día" Elie Wiesel.Muchnik Editores.

"Las uvas de la ira" de J. Steinbeck. Cátedra. Col. Letras Unioversales.

"Vacas, cerdos, guerras y brujas". De M. Harris, Alianza Cien.

"La comunicación no verbal" de Flora Davis. Alianza.

"Antígona". De Sófocles. Alianza.

"Metamorfosis" de Kafka.

"El Castillo" de Kafka.

2. FILOSOFIA I CIUTADANIA

2.1. OBJECTIUS

El desenvolupament d'aquesta matèria ha de contribuir al fet que l'alumnat adquireixi les següents capacitats:

I. Identificar i comprendre els principals problemes filosòfics que s'han tractat al llarg de la història, com també les nocions i els raonaments utilitzats per a llur plantejament i les temptatives de solució.

II. Utilitzar les tècniques bàsiques del treball intel·lectual per tal de comprendre les principals teories epistemològiques, metafísiques, antropològiques, ètiques, polítiques, estètiques i sociològiques.

III. Entendre el significat dels principals termes filosòfics en els contextos en què apareixen i utilitzar-los amb propietat i rigor en el discurs oral i escrit.

IV. Comentar textos filosòfics o que suscitin problemes filosòfics analitzant-ne l'estructura lògica, identificant els temes que tracten, els arguments que utilitzen, i avaluant críticament els supòsits que assumeixen i les solucions que proposen.

V. Formular preguntes i expressar dubtes com inici del procés de recerca d'estratègies per donar respostes reflexives i crítiques que excloquin prejudicis o valoracions no justificades.

VI. Integrar en una visió de conjunt la diversitat d'experiències, coneixements, creences i valors dels diferents àmbits de la cultura que intervien en el tractament dels problemes filosòfics.

VII. Expressar el pensament propi, oralment i per escrit, amb rigor, ordre, claredat, coherència i creativitat.

VIII. Examinar amb cura i persistència les opinions, creences i coneixements intentant descobrir els fonaments en què es basen, els supòsits que eventualment les sostenen i les conseqüències que es deriven de la seva assumpció.

IX. Participar activament en el diàleg i valorar-lo com a mitjà per estimular la reflexió i la comprensió mútua i com a procediment privilegiat per posar a prova, enriquir i aclarir les pròpies idees i conviccions.

X. Valorar la capacitat transformadora i emancipadora de la raó per orientar l'acció humana vers la consecució d'una societat més justa on sigui efectiva la igualtat d'oportunitats i el respecte als drets i llibertats fonamentals.

XI. Adoptar una actitud crítica davant les manifestacions d'irracionalitat que suposen el fanatisme i les temptatives de justificar qualsevol discriminació per raó de sexe, ètnia, cultura o altres característiques individuals o socials.

2.2. CRITERIS D'AVUACIÓ

I. Caracteritzar els principals problemes filosòfics examinant els plantejaments que es fan des de diferents posicions filosòfiques i els arguments utilitzats en les diverses temptatives de solució. [Amb aquest criteri es pretén avaluar el grau de comprensió dels problemes filosòfics estudiats i la capacitat de l'alumnat per identificar postures filosòfiques i formes d'argumentar diferents.]

II. Realitzar activitats de documentació i indagació sobre aspectes bàsics dels temes estudiats i organitzar la informació en fitxes, resums, esquemes, diagrames o mapes conceptuals com a base per realitzar un petit assaig individual o col·lectiu. [Aquest criteri tracta de comprovar la capacitat de l'alumnat per seleccionar informació a partir de diverses fonts i fer-ne un ús crític i creatiu en treballs on s'exposin els resultats d'una petita recerca sobre algun tema d'interès filosòfic.]

III. Elaborar un vocabulari filosòfic bàsic on es reculli la definició dels termes més significatius de cada bloc de continguts i que serveixi per consolidar l'hàbit de recórrer als diccionaris generals i especialitzats, en suport tradicional o electrònic, per assegurar la comprensió i l'ús correcte del llenguatge adient per tractar problemes filosòfics. [Amb aquest criteri es pretén avaluar tant el grau de coneixement de la terminologia filosòfica com l'habilitat i

predisposició per dur a terme petites recerques terminològiques que possibilitin la construcció de definicions i garanteixin la precisió i el rigor en la utilització oral o escrita dels termes.]

IV. Analitzar textos de caràcter filosòfic o que suscitin problemes filosòfics, per determinar el problema que tracten, la tesi que eventualment defensen, analitzant-ne l'estructura lògica i avaluant críticament els supòsits que assumeixen i les solucions que proposen. [Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per dur a terme una lectura activa i comprensiva dirigida a descobrir, enunciar i desenvolupar el problema al qual el text fa referència, com també la capacitat de redactar amb ordre i claredat un comentari crític del text.]

V. Plantejar qüestions significatives sobre els temes estudiats i examinar-les amb atenció des de diferents perspectives, de manera que aquest examen permeti engegar un pla d'indagació individual o col·lectiu per trobar els elements pertinents per a una resposta basada en raons. [Amb aquest criteri es pretén avaluar les capacitats de qüestionar les premisses o pressuposicions subjacents a un problema, de formular hipòtesis i d'aplicar estratègies d'argumentació per confirmar-les o refutar-les.]

VI. Relacionar conceptes i problemes de diversos àmbits de la cultura, de la ciència, de la tecnologia, de l'art i, en general, de l'experiència humana, posant de manifest les connexions que existeixen entre els diversos camps especialitzats del saber i de l'acció. [Amb aquest criteri es pretén constatar que l'alumnat és capaç d'integrar sabers diversos procedents de diferents especialitats com a marc necessari per a la comprensió i el tractament dels problemes filosòfics.]

VII. Elaborar textos i dissertacions i preparar i dur a terme exposicions orals que expressin el resultat d'una reflexió personal o col·lectiva sobre els problemes filosòfics, tot integrant coneixements conceptuals i procedimentals. [Amb aquest criteri es tracta de verificar la capacitat de l'alumnat per a l'expressió raonada del pensament propi i d'avaluar el progrés en la competència lògica i argumentativa aplicada a l'àmbit de la reflexió filosòfica.]

VIII. Analitzar discursos que expressin opinions controvertides sobre qüestions filosòfiques diferenciant clarament allò que és descriptiu, interpretatiu i valoratiu, i descobrint l'ambigüitat o vaguetat del llenguatge, les assumpcions i els possibles prejudicis i errors de raonament. [Amb aquest criteri es pretén determinar la competència de l'alumnat per analitzar amb atenció i avaluar amb esperit crític els enunciats i arguments expressats en els discursos propis o aliens.]

IX. Participar constructivament en sessions de discussió i diàleg sobre els problemes filosòfics fent aportacions ordenades i sintètiques i prestant atenció als punts de vista aliens. [Amb aquest criteri es pretén constatar la capacitat de l'alumnat per contrastar les seves idees amb les d'altres, formular i assimilar crítiques, respectar les idees alienes i utilitzar la pràctica del diàleg com una forma d'enriquiment i progrés intel·lectual i personal, acceptant que

guanyar el debat és menys important que arribar a conclusions o, en darrer terme, a comprendre els motius de les posicions alienes i donar a entendre les pròpies.]

X. Preparar exposicions orals on es descriguin projectes de millora de la societat, dins i fora del àmbit local, i es valorin les accions destinades a la consecució d'una major justícia social i un major respecte als drets i llibertats fonamentals. [Amb l'aplicació d'aquest criteri es pretén avaluar l'actitud davant els canvis socials del nostre temps i la mesura en què l'alumnat és capaç de fer-ne una anàlisi i valoració crítica des de la perspectiva de la filosofia moral i política.]

XI. Aplicar les habilitats i els coneixements adquirits a l'anàlisi i crítica del contingut de documents que tractin problemes d'actualitat. [Amb aquest criteri es tracta de comprovar que l'alumnat és capaç de detectar i criticar actituds fanàtiques i discriminatòries, directes o encobertes, de manca de respecte dels drets humans o de justificació de les desigualtats socials o de gènere, de justificació de la violència, de la destrucció de la natura, o d'atacs a les llibertats individuals.]

Per avaluar el nivell de coneixement dels continguts conceptuals serà convenient que abans de cada unitat temàtica es comenci fent una exploració inicial a través d'alguna activitat (conversa informal, qüestionari, mapa conceptual, etc.) que permeti connectar amb els conceptes previs de l'alumnat. Al llarg del procés d'aprenentatge d'una unitat temàtica, i no només al final.

2.3 BLOCS DE CONTINGUTS

Es presenten quatre nuclis temàtics que inclouen diferents continguts bàsics, que poden servir com a fil conductor perquè els departaments didàctics, en les seues programacions, concreten els temes que puguen resultar de major interès per al seu alumnat, en funció de la modalitat de Batxillerat o de diverses raons educatives.

Al mateix temps, es presenta un nucli transversal, de continguts comuns, perquè se considera que l'alumnat ha de treballar fragments textuais d'autors clàssics i contemporanis sobre els problemes plantejats en el currículum.

1. Continguts comuns.

Com l'objectiu d'este curs és familiaritzar l'alumnat amb categories i argumentacions filosòfiques, s'utilitzarà en cada tema textos filosòfics de mitjana extensió, sense excloure un altre tipus de materials que responguen a tractaments prefilosòfics o extrafilosòfics de la temàtica en qüestió, però només amb caràcter preparatori i auxiliar. Els textos han de respondre necessàriament a una pluralitat d'orientacions a fi de reproduir davant de l'alumnat la

complexitat real dels problemes i de les seues formulacions teòriques. Després de familiaritzar-se amb exemples clars proporcionats pels textos, l'alumnat podrà realitzar activitats de reflexió pròpia, així com participar en debats argumentant les seues pròpies idees.

Així mateix, cal promoure en els estudiants la capacitat de determinar les pròpies necessitats d'informació, concreta i general, i el mode de satisfer-les acudint a obres generals introductòries, diccionaris de Filosofia, etc. La consulta d'obres i diversos materials, en suport paper o a través de la xarxa, per a entendre conceptes o problemes, informar-se sobre autors o situar-los històricament, ensenya formes de treball i modes d'accés a la informació que seran indispensables per al treball universitari i, en general, per a la formació ulterior.

Els continguts que corresponen a este nucli són:

El pensament lògic argumentat: la dissertació i el debat.

Anàlisi i comentari de textos filosòfics i de textos jurídics, polítics i sociològics amb base filosòfica, comprenent i emprant amb propietat i rigor els termes i conceptes.

Els mitjans de consulta: utilització i discriminació de la seua autoritat i validesa, especialment quan es recórrega a les TIC.

2. El saber filosòfic.

Filosofia, ciència i tècnica. Altres models del saber.

Les preguntes i problemes fonamentals de la filosofia: realitat, coneixement i acció.

La filosofia com a racionalitat teòrica: veritat i realitat.

Relació lingüística i simbòlica del subjecte amb el món.

La filosofia com a racionalitat pràctica: ètica i filosofia política.

3. El ser humà: persona i societat.

La dimensió biològica: evolució i hominización.

Ment i cos: la consciència.

La dimensió humana i la realitat personal: la dignitat

La dimensió sociocultural: individu i ser social. La socialització.

Cultura i civilització. El multiculturalisme

Concepcions filosòfiques del ser humà.

El sentit de l'existència i el fet religiós.

4. Filosofia moral i política.

Constitueix l'objecte d'aprenentatge d'este apartat l'acció humana com a acció regulada per normes i valors. Es proposen també qüestions filosòfiques relatives a l'organització social i a la relació individu-societat. Atés que en el curs anterior s'han abordat diverses qüestions d'ètica, s'inclou en este apartat la fonamentació de les diverses teories ètiques.

Els continguts que corresponen a este nucli són:

Els fonaments de l'acció moral: llibertat i responsabilitat.

La justificació moral: juís i arguments morals.

Ètiques formals i ètiques materials.

Les teories ètiques davant dels reptes de la societat actual: felicitat, deure i justícia.

La construcció filosòfica del concepte de ciutadà i de ciutadania: gènesi històrica i fonamentació filosòfica.

5. Democràcia i ciutadania.

Davall este títol es contempla la reflexió filosòfica sobre les dificultats i èxits aconseguits en l'interés per construir una societat justa, democràtica i solidària. Inclou també una reflexió filosòfica sobre la ciutadania, estudiada per l'alumnat en l'ensenyança obligatòria.

Els continguts que corresponen a este nucli són:

Origen i legitimitat del poder polític. El contracte social.

Origen històric i fonaments filosòfics de l'Estat democràtic i de dret.

Models de democràcies.

L'acció de l'Estat de Dret: promoure i defendre els drets humans, els valors democràtics i la pau.

Democràcia mediàtica i ciutadania global.

2.4. PROCEDIMENT DE QUALIFICACIÓ I MÍNIMS EN GENERAL

Es farà com a mínim **un examen per avaluació**, tot i que és convenient anar fent proves de més curt abast per a evitar l'acumulació de matèria i la possible interferència (inhibició retroactiva o proactiva) dels coneixements.

III L'ASSISTÈNCIA A CLASSE I PARTICIPACIÓ EN LES ACTIVITATS DE L'AULA

Els criteris d'avaluació abans exposats requereixen la presència, actitud col·laboradora i participació activa en les activitats de l'aula: exposicions orals, participació en debats, comentaris de texts, treballs, etc..

Mínims en percentatges:

Exàmens i treballs: 90 %

Actitud, Activitats i treball diari: 10%

DETERMINACIÓ DE MÍNIMS EN GENERAL

Pel que fa als mínims relacionats amb els conceptes: els alumnes han d'aconseguir una expressió oral i escrita correcta, adquirir i consolidar una terminologia i una informació filosòfica bàsica, conèixer els principals conceptes.

Pel que fa als mínims relacionats amb els procediments, els alumnes han de desenvolupar les diferents capacitats pressuposades en els mateixos (capacitat d'analitzar, de classificar, de definir, de comentar, etc.) i també desenvolupar hàbits i metodologies de feina intel·lectual.

Pel que fa als mínims relacionats amb les actituds, els alumnes han d'aconseguir desenvolupar una actitud rigorosa i crítica, deixar de banda prejudicis i tòpics, mostrar interès i curiositat, respecte i tolerància.

Adecuació gramatical i ortogràfica

En primer cicle es pot restar fins a 1 punt per errors gramaticals, faltes d'ortografia i fallades d'expressió en l'examen. En segon cicle fins a 1.5 punts i en Batxillerat fins a 2 punts. Este barem serà flexible i en tot cas cada professor del departament ho aplicarà al seu criteri.

Activitats complementàries i extraescolars.

En un principi no es programa cap activitat complementària ni extraescolar. Això no vol dir que, al llarg del curs, no es dugui alguna activitat a terme, la programació de la qual s'inclourà dins la programació del departament.

2.5 LLIBRES I MATERIALS

Llibre de text i altres materials obligatoris:

1º DE BACHILLERATO PIP: FILOSOFÍA Y CIUDADANÍA. EDITORIAL BRUÑO AUTORES: Roger Corcho Orrit y Alfredo Corcho Asenjo

1º DE BACHILLERATO PEV: FILOSOFÍA I CIUDADANÍA EDITORIAL

Altres lectures útils:

Bertrand Russell, *Los problemas de la filosofía*.

Sòcrates: *Antígona*.

Alan F. Chalmers: *Qué es esa cosa llamada ciencia*.

Nigel Warburton : *Filosofía Básica*

Francisco Jiménez Gracia: *La leyenda dorada de la Filosofía*

3. Psicopedagogia. Matèria optativa tipificada. 1r Batxillerat

3.1. Introducció

Psicopedagogia

La present matèria optativa està dissenyada per a la seua oferta en primer curs de Batxillerat.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (BOE 04/05/2006), estableix entre les finalitats del Batxillerat proporcionar als alumnes formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements i habilitats que els permeten desenrotllar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència. Així mateix, capacitarà els alumnes per a accedir a l'educació superior.

El Reial Decret 1467/2007, de 2 de novembre, pel qual s'establix l'estructura del Batxillerat i es fixen les seues ensenyances mínimes (BOE 06/11/2007), estableix que el Batxillerat contribuirà a desenrotllar en els alumnes i les alumnes les capacitats que els permeten entre altres accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada i consolidar una maduresa personal i social que els permeta actuar de manera responsable i autònoma i desenrotllar el seu esperit crític. A més, disposa que les matèries optatives en el Batxillerat contribuïxen a completar la formació de l'alumnat, aprofundint en aspectes propis de la modalitat triada o ampliant les perspectives de la pròpia formació general.

El Decret 102/2008, d'11 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum del Batxillerat a la Comunitat Valenciana (DOCV 15/07/2008), estableix entre els seus principis generals que en el Batxillerat es prestarà especial atenció a l'orientació educativa i professional de l'alumnat. La Psicopedagogia es definix, entre altres paràmetres, com la ciència que es responsabilitza de personalitzar els processos educatius, adaptant els continguts dels diversos processos d'ensenyança-aprenentatge a les necessitats específiques dels alumnes, sempre amb l'objectiu que l'activitat docent siga tan eficaç com siga possible.

La Psicopedagogia es basa a saber comprendre els factors que incidixen en els processos de l'aprenentatge i l'organització dels centres educatius i la seua aplicació en l'atenció a la diversitat de l'alumnat.

La Psicopedagogia s'ocupa de l'orientació educativa i professional de l'alumnat. Intenta desenrotllar competències que permeten comprendre les persones (xiquets, adolescents, adults) i les seues famílies en el procés d'ensenyança-aprenentatge al llarg de la vida. També dissenya i avalua els programes educatius necessaris per a afavorir este procés d'ensenyança-aprenentatge.

La Psicopedagogia té unes estratègies pròpies, com són les de prevenció i detecció de problemes d'aprenentatge, les d'assessorament i consulta d'una manera individual, grupal i comunitària. Determinen el posterior desenvolupament de una època, un estil o un autor determinat.

Esta matèria de Psicopedagogia contribuïx a completar la formació de l'alumnat, facilitant-li la reflexió sobre el seu propi procés d'aprenentatge que es desenrotllarà al llarg de la seua vida, així com en la presa de decisions per a la continuació cap als estudis superiors i la incorporació al món del treball.

La Psicopedagogia es presta especialment al diàleg i debat constant en classe a partir dels mitjans següents: exposicions per part del professor, algun alumne o equip d'alumnes, o altres experts; anàlisi documental i estudi de casos, i presentació i discussió dels treballs individuals i grupals realitzats per l'alumnat.

En el desenrotllament d'esta matèria, es complementen els enfocaments teòrics o pràctics, i s'incidix més en un o en un altre segons l'elecció del professorat i els interessos i expectatives de l'alumnat. La part teòrica es correspon amb els fonaments de la psicopedagogia com a ciència aplicada i amb les bases de l'orientació educativa i professional.

La part pràctica de la matèria consistirà en el fet que l'alumnat de primer de Batxillerat pugui elaborar el seu propi pla de desenvolupament personal i professional a partir del coneixement de si mateix i de la seua gestió personal, de l'exploració de les pròpies possibilitats i de la preparació per als canvis.

PSICOPEDAGOGIA I PSICOLOGIA

1º DE BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La Psicopedagogia com a matèria optativa en el Batxillerat es presenta com una oportunitat idònia per a introduir l'alumnat no sols en l'aspecte científic de la mateixa, amb un cos de continguts i metodologia específica, sinó també en el coneixement de si mateix i dels seus propis comportaments.

A través d'esta matèria optativa l'alumnat podrà desenvolupar un major coneixement del propi funcionament psicològic de la seua personalitat, de les relacions interpersonals, de les diferències individuals, i de la influència dels factors culturals i biològics en el comportament humà.

Este conjunt de continguts i sabers no sols ha de suposar un augment de la cultura de l'estudiant, sinó que ha d'influir en la seua vida real. Els coneixements sobre memòria i aprenentatge podran influir en una millor capacitat d'estudi... L'estudi de les característiques de les distintes edats evolutives pot ajudar a comprendre persones d'altres edats... La informació sobre els trastorns de conducta pot canalitzar-se cap a una labor de tipus preventiu...

Si a tot l'anterior se suma l'interés de l'adolescent pel coneixement de si mateix i del context social en què es troba immers, la motivació estarà assegurada sempre que es mantinga com a eix en el desenvolupament de l'assignatura la capacitat de donar respostes vivencials que té la Psicologia.

Este plantejament no suposa, en absolut, la supressió de continguts de caràcter més teòric (com pot ser la presentació dels principals models teòrics que coexistixen en la Psicopedagogia i en la Psicologia amb els seus peculiars enfocaments de la conducta) potencialment menys interessants per als alumnes, sinó un mode diferent d'introduir-los.

Els objectius generals de la Psicopedagogia en el Batxillerat poden ser agrupats en tres dimensions:

- * Individual: Es pretén que l'alumne/a adquireixi coneixements sobre el seu propi funcionament psicològic, contribuint així a un millor coneixement de si mateix.
- * Social: S'intenta que l'alumne agarre els coneixements sobre les relacions interpersonals i les diferències individuals i culturals.
- * Científica: Es presenta la Psicopedagogia i la Psicologia com a disciplines científiques. La investigació en les ciències psicològiques i l'aplicació del coneixement psicològic en distints àmbits de treball.

S'especifiquen de forma més àmplia, en l'epígraf següent, les capacitats generals que els alumnes han d'adquirir a través del desenvolupament d'aquesta matèria, així com els aspectes didàctics i metodològics que facilitaran portar a terme les intencions reflectides anteriorment.

Finalment, ressaltem la necessitat de començar i aprofundir en el camp de la psicologia prèviament a desenvolupar els continguts psicopedagògics per a donar coherència a la matèria i permetre als alumnes un procés d'aprenentatge més coincident amb els seus interessos.

ELEMENTS CURRICULARS:

3.1 OBJECTIUS GENERALS

El desenvolupament d'aquesta matèria ha de contribuir que els alumnes i les alumnes adquireixen les capacitats següents:

Comprendre millor el seu propi funcionament psicològic i el dels altres.

Desenvolupar actituds més comprensives i tolerants respecte a la conducta i les idees dels altres, especialment d'aquells que per raons socials o culturals es diferencien més del propi alumne.

Adquirir estratègies més efectives per a l'anàlisi dels seus problemes d'aprenentatge, relació social i control emocional, que els proporcionen un major control sobre la seua conducta i les seues conseqüències en els altres.

Aplicar alguns coneixements i tècniques adquirits (en especial els relacionats amb el propi aprenentatge) a una millora de les seues estratègies i hàbits de treball.

Conèixer els principals models teòrics existents hui en Psicopedagogia i Psicologia, comprenent les seues diferències i la distinta concepció de la naturalesa humana que subjau a cada una d'elles.

Discriminar els plantejaments de la Psicopedagogia i la Psicologia científiques d'altres formes no científiques d'analitzar els problemes humans.

Conèixer les principals àrees d'aplicació de la Psicopedagogia i la Psicologia en el món professional, prenent contacte amb alguna de les tècniques empleades. Concretant dites tècnica en les àrees d'aplicació de la psicopedagogia.

Establir connexions amb els continguts d'altres matèries afins (Biologia, Filosofia, etc.) incloses en el Batxillerat.

Capacitat per a aplicar i elaborar instruments (entrevistes, enquestes, etc.) com a mitjà d'augmentar els seus coneixements del món real.

Millorar la presa de decisió acadèmica i professional de l'alumne, a través de les tècniques psicopedagògiques.

Conèixer la legislació bàsica que regula la psicopedagogia.

Aplicar els coneixements del funcionament psicològic de les persones en la millora de les seues relacions amb els altres.

3.2 BLOCS DE CONTINGUTS

1. BLOC INTRODUCTORI A LA PSICOPEDAGOGIA I LA PSICOLOGIA

UNITAT 0:

Presentació de les disciplines.

Història de la psicologia i la psicopedagogia.

Tècniques i mètodes

2. BLOC FONAMENTS DE LA PSICOLOGIA De l'APRENTATGE

UNITAT DIDÀCTICA 1: SENSACIÓ, PERCEPCIÓ I ATENCIÓ.

Naturalesa de la percepció.

Tipus de percepció.

Components de la percepció.

Factors que influïxen en la percepció.

Teories sobre els mecanismes de la percepció.

La percepció interpersonal.

Trastorns de la percepció.

L'atenció.

UNITAT DIDÀCTICA 2. LA MEMÒRIA.

La retenció de la informació.

La codificació de la informació.

La recuperació de la informació.

Les alteracions de la memòria.

UNITAT DIDÀCTICA 3. EI PENSAMENT.

Naturalesa i elements del pensament.

Raonament

Formació de conceptes.

Presca de decisions.

Solució de problemes.

Creativitat.

Aprendre a aprendre.

UNITAT DIDÀCTICA 4. LA INTEL·LIGÈNCIA.

El concepte d'intel·ligència.

Herència versus ambient.

Desenrotllament cognitiu.

Els tests d'intel·ligència.

Millora i modificabilitat de la intel·ligència.

Diferències entre la intel·ligència animal i la humana.

UNITAT DIDÀCTICA 5. COMUNICACIÓ I LLENGUATGE.

Bases neurofisiològiques del llenguatge.

Adquisició i desenrotllament del llenguatge oral i escrit.

Trastorns del llenguatge.

Avaluació del llenguatge.

UNITAT DIDÀCTICA 6. ELS ESTATS DE CONSCIÈNCIA.

La consciència.

Els sons.

La hipnosi.

Les drogues que alteren la consciència.

UNITAT 7. MOTIVACIÓ I EMOCIÓ.

Naturalesa i característiques de la motivació.

Teories de la motivació.

La frustració.

Les emocions.

Teories sobre la conducta emocional.

Teoria sobre el procés oponent.

L'estrés.

UNITAT 8. LA PERSONALITAT.

Què és la personalitat?

Mètodes per a l'estudi de la personalitat.

Teories sobre la personalitat.

Trastorns mentals i psíquics.

Psicoteràpies.

3. BLOC EL PROCÉS D'APRENTATGE AL LLARG DE LA VIDA

UNITAT DIDÀCTICA 9. L'APRENTATGE.

Concepte d'aprenentatge.

Tipus d'aprenentatge.

El condicionament.

Aprenentatge per observació.

Aprenentatge constructiu.

Estratègies d'aprenentatge.

4. BLOC APLICACIÓ DE LA PSICOPEDAGOGIA I LA PSICOLOGIA A L'ENTORN ESCOLAR

UNITAT DIDÀCTICA 11: TÈCNiques D'ESTUDI

UNITAT DIDÀCTICA 12: ORGANITZACIÓ ESCOLAR

ASPECTES METODOLÒGICS

El caràcter de la matèria, com a iniciació a una ciència amb què l'alumnat no ha tingut contacte previ, implica el plantejament de metes concretes i elementals, no per això menys importants. La Psicologia, ciència del comportament humà, conté en si uns elements motivadors de gran força, especialment per a l'adolescent que està conformant la seua personalitat i es troba sensibilitzat al que ocorre al seu voltant. La Psicopedagogia com a disciplina pròxima a la seua activitat diària pot ajudar a millorar el seu rendiment escolar, i servir com a base a les seues futures eleccions professionals.

En línia amb les reflexions realitzades en la introducció, es tindran en compte, d'una banda, les característiques psicològiques dels alumnes destinataris de l'assignatura, l'estructuració lògica de la matèria per una altra i, finalment, la motivació de l'alumnat com a motor de la consecució dels objectius.

Sobre la Psicologia els alumnes posseïxen alguns coneixements o idees prèvies, ja que estes sorgixen de la seua pròpia experiència personal i social. Al llarg del desenrotllament de la matèria s'intentarà que eixe coneixement, moltes vegades de caràcter implícit, es faça explícit.

Per tot l'anterior, l'opció metodològica tendirà a ser activa, promovent la reflexió i participació de l'alumnat a través del descobriment personal i/o en grup de

l'entorn humà que en el que estan immersos, amb l'ajuda de les claus del coneixement científic que ens aporten la Psicopedagogia i la Psicologia. Explicació, diàleg, lectura, observació directa, estudi de testimonis gràfics, novel·la, cine, televisió,... són algunes de les possibilitats que ens ofereix el treball en estes matèries.

S'establixen com a línies metodològiques a seguir per al desenrotllament de l'assignatura les següents:

Lectura i anàlisi de textos relacionats amb cada una de les unitats.

Observació directa i indirecta, manipulació i utilització de diferents instruments utilitzats en Psicopedagogia i en Psicologia: tests, enquestes, qüestionaris, entrevistes, etc.

Explicacions dels principals continguts desenrotllats en la matèria.

Busca directa de la informació complementària relacionada amb cada tema a través d'instruments elaborats pels alumnes.

Realització d'activitats en grup: role playing, entrevistes, etc.

Visionat de pel·lícules o documentals relacionats amb els temes o els seus continguts i foment d'actituds de busca i crítica que possibiliten la presa de postures davant dels temes presentats i els que sorgixen en la vida diària, des d'un punt de vista raonat i científic.

Al no haver-hi llibres de text de Psicopedagogia optarem per seleccionar un manual de Psicologia que ens permeta treballar adequadament i podem adaptar-ho als nostres interessos, recomanem el text de l'editorial Almadraba, "Psicologia", així com bibliografia específica relacionada amb cada unitat didàctica concreta.

Cada Unitat Didàctica aporta els coneixements teòrics precisos per a la comprensió i aprofundiment posterior en el tema i en els objectius proposats. S'inicia esta amb un element motivador que servisca per a reflexionar i fer aflorar els coneixements previs al mateix temps que predisposa l'alumnat per a la tasca d'estudi posterior.

El desenrotllament dels temes es complementa amb les imatges i comentaris que es consideren precisos per a una millor comprensió, fugint de les informacions excessivament esquematitzes, treball reservat al propi alumne a partir del text aportat.

D'esta manera, les unitats didàctiques seguiran l'esquema següent:

Presentació de la unitat: aclariment sobre els objectius que es pretenen aconseguir amb el desenrotllament de la unitat.

Detecció d'idees i coneixements previs respecte a la mateixa.

Desenrotllament conceptual.

Realització d'activitats.

Avaluació.

Propostes de materials d'ampliació.

3.4 CRITERIS I PROCEDIMENTS D'AVUACIÓ

CRITERIS D'AVUACIÓ

Aplicació de les aportacions de la psicopedagogia i la psicologia científica a l'anàlisi dels problemes humans d'altres formes, científiques i no científiques, d'acostar-se a ells, identificant les característiques teòriques i metodològiques dels sabers psicològics, i la seua complementarietat amb les aportacions d'altres disciplines.

Diferenciació de les contribucions de la psicopedagogia i la psicologia científica d'altres formes no científiques d'analitzar els problemes humans.

Distinció entre les aportacions dels sabers psicològics de les d'altres matèries i disciplines afins (per exemple Biologia, Filosofia, Ètica, etc.) com a nivells complementaris d'anàlisi de la mateixa realitat.

Coneixement i identificació dels principals enfocaments o teories vigents en la psicopedagogia i la psicologia, comprenent i acceptant les seues diferències metodològiques i les distintes concepcions que mantenen sobre la naturalesa de la conducta humana.

Reconeixement de la pluralitat de posicions teòriques i metodològiques existents en la psicopedagogia i la psicologia actuals.

Reconeixement de les semblances i diferències entre la conducta humana i la d'altres espècies animals, comprenent i valorant la continuïtat que existix entre ambdós, així com els trets psicològics que identifiquen els sers humans.

Situació de la conducta humana en un context evolucionista, comprenent que la continuïtat filogenètica entre les espècies és aplicable a l'àmbit psicològic.

Diferenciació de conductes comunes (adquirides pel condicionament, per exemple) de les específicament humanes (llenguatge, comunicació simbòlica, etc.).

Comprovació que l'anàlisi de la conducta humana en comparació amb la d'altres espècies incrementa la sensibilitat i el respecte cap a la conducta animal com a part del nostre entorn.

Relació de la conducta humana amb els seus determinants genètics i ambientals comprnent la seua distinta importància per a unes conductes i per a altres, i com estos factors interactuen per a produir conductes diferents en distintes persones i/o en distintes cultures, acceptant i valorant estes diferències.

Comprovació que es comprén que les conductes humanes estan determinades tant per la base genètica de l'individu com per les diferents condicions ambientals i culturals que es veu exposat.

Diferenciació d'aquelles conductes més determinades genèticament (semblants a totes les persones, per exemple la primeres etapes del desenrotllament cognitiu, l'adquisició del llenguatge, etc.) d'altres conductes de forta determinació social (hàbits de conducta, normes socials, actituds...).

Superació d'interpretacions simplistes i injustificades de les diferències humanes que fomenten la discriminació d'origen racial o ètnic i acceptar diferències socials són el producte de les diferències culturals entre les societats i dins d'una mateixa societat.

Explicació dels processos per mitjà dels que les persones adquirixen, elaboren i comuniquen coneixements, establint relacions entre els distints processos cognitius i les conductes a què donen lloc.

Valoració del coneixement que els alumnes tenen sobre els processos cognitius com un dels trets més característics de la psicologia humana.

Coneixement de les característiques principals del ser humà com a processador de la informació, identificant i relacionant processos d'atenció, percepció, memòria, aprenentatge, llenguatge, pensament, etc., en el context de les accions humanes concretes.

Coneixement de com estos processos s'adquirixen i enriquixen a través del desenrotllament cognitiu.

Aplicació dels coneixements adquirits sobre el funcionament cognitiu a l'anàlisi d'alguns problemes comuns en l'adquisició, comprensió i comunicació de la informació tant en situacions d'instrucció com en contextos quotidians,

Comprovació que els alumnes utilitzen els coneixements adquirits per a analitzar els seus propis problemes i dificultats en l'aprenentatge, la comprensió o la comunicació amb els altres.

Anàlisi de la reflexió que els alumnes fan sobre els seus propis processos cognitius (context escolar o relacions personals, per exemple).

Valoració de la influència de la dita reflexió en l'ús d'estratègies més eficaces de treball intel·lectual i major comprensió de la pròpia conducta i la dels altres.

Comprensió dels principals motius, emocions i afectes que estan influint en la conducta humana, així com els processos per mitjà dels que s'adquireixen i les tècniques d'intervenció a través de les quals es poden modificar.

Valoració del coneixement que tenen dels aspectes afectius i emocionals de la conducta humana, relacionant-los amb els seus principals antecedents genètics i identificant els factors que influïxen en la seua adquisició i manteniment.

Coneixement i aplicació sobre la pròpia forma d'actuar de les tècniques útils per a la modificació i control de les pròpies emocions i motius.

Relació dels components genètics, afectius, socials i cognitius de la conducta, aplicant-los a l'anàlisi psicològica d'alguns problemes humans complexos que tenen lloc en la societat actual.

Comprovació que els alumnes són capaços d'aplicar els coneixements a algun problema social rellevant i de particular impacte per a ells (desocupació, racisme, depressió, moda, publicitat, etc.), identificant els components psicològics de diversa naturalesa que estan influint en la forma en què les persones es comporten en eixa situació i valorant la dita conducta.

Comparació dels principals mètodes que s'empren en la investigació psicològica, comprenent les seues aportacions i les seues limitacions, i aplicar alguns d'estos mètodes a l'anàlisi de situacions pròximes senzilles.

Identificació l'origen del coneixement psicològic, descobrint els seus avantatges i inconvenients, a través del coneixement d'alguns dels seus mètodes (correlacional, experimental, etc.)

Comprensió i valoració del caràcter complementari d'estos mètodes, a través de problemes o situacions pròximes (per exemple, com es fan i per a què servixen els tests d'intel·ligència).

Avaluació inclús del grau en què els alumnes són capaços d'aplicar algun d'estos mètodes a algun problema psicològic senzill.

Reconeixement i identificació dels principals àmbits d'aplicació i intervenció de la psicopedagogia i la psicologia, diferenciant les aportacions dels distints enfocaments i coneixent com s'apliquen algunes de les tècniques d'intervenció més usuals.

Avaluació del coneixement dels alumnes sobre les àrees d'aplicació i intervenció de la psicopedagogia i la psicologia, que implica, a més d'identificar les més importants (educació, salut, treball, relacions socials, etc.) conèixer com distints enfocaments aborden, a través de tècniques distintes, un mateix problema aplicat (per exemple, la depressió o el fracàs escola...)

Comprensió i discriminació de les distintes aportacions que la psicopedagogia i la psicologia poden fer a la millora de la qualitat de vida de les persones.

PROCEDIMENTS, CRITERIS DE QUALIFICACIÓ I RECUPERACIÓ.

Al terme de cada Bloc temàtic s'avaluarà el treball de cada alumne des de la doble vessant dels aprenentatges realitzats atenent als distints tipus de continguts que es contemplen, a través de proves adequades, i dels treballs i pràctiques realitzades, que aportaran bona part d'informació sobre la consecució d'objectius, no sols per cada alumne, sinó també pel grup de classe.

Així mateix s'avaluarà per part del professor l'adequació de les unitats als objectius que es pretenien, planificació i seqüència adequada, estratègies didàctiques i ajust de les activitats proposades.

Requisit previ: realització de tots els treballs amb unes acceptables exigències de qualitat.

Es realitzarà una prova després de cada trimestre (examen, treball, aplicació dels coneixements a situacions noves, treball d'investigació, etc.) i una recuperació per avaluació.

TEMPORALITZACIÓ

Primer Trimestre: bloc 0 i primera part del bloc 1

Segon trimestre: segona part del Bloc 1 i bloc 2

Tercer trimestre: bloc 3 i bloc 4

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

Es realitzaran proves escrites cada trimestre. També es valoraran les distintes activitats a través de la seua correcció en classe o de la seua correcció individual per part del professor.

Per a l'obtenció de la nota global es tindrà en compte la següent distribució percentual: conceptes i procediments en un 90%; notes de classe i actitud un 10%.

La qualificació es basarà en la nota mitjana de les distintes proves escrites, sempre que tinguen en cada una d'elles almenys un 3.

Activitats complementàries i extraescolars.

En un principi no es programa cap activitat complementària ni extraescolar. Això no vol dir que, al llarg del curs, no es dugui alguna activitat a terme, la programació de la qual s'inclourà dins la programació del departament.

LLIBRES I MATERIALS

Llibre de text:

Psicología, 1º de Bachillerato. Ed. Almadraba

Altres materials:

Steven Pinker: *Cómo funciona la mente*. Ed. Destino

Steven Pinker: *La tabla rasa*. Ed. Paidós.

Oliver Sacks: *El hombre que confundió a su mujer con un sombrero*

Dr.Adam Cash: *Psicología para Dummies*

4 Hª de la Filosofía

4.0. Objectius Generals

El desenvolupament d'aquesta matèria ha de contribuir al fet que l'alumnat adquireixi les següents capacitats:

1. Reconèixer i comprendre des d'una perspectiva històrica els problemes filosòfics estudiats en el curs anterior i identificar els termes en què s'expressen en els textos dels autors seleccionats.
2. Comprendre les teories filosòfiques com a temptatives de solució a problemes plantejats en un determinat context històric i en connexió amb altres realitzacions culturals.
3. Conèixer els principals trets dels períodes en què es divideix la història de la filosofia occidental i relacionar els aspectes socials, econòmics i polítics de cada un d'aquests amb les produccions de la tècnica, la ciència i la filosofia.
4. Relacionar les diverses posicions filosòfiques que s'han succeït al llarg de la història i comparar-les entre si analitzant les similituds i divergències en llurs plantejaments i solucions.
5. Conèixer i utilitzar adequadament la terminologia bàsica dels autors estudiats.
6. Llegir d'una manera comprensiva textos filosòfics d'autors diversos, comparar-los entre si, analitzar-los, interpretar-los i fer-ne un comentari crític.
7. Exposar correctament, de paraula i per escrit, el pensament filosòfic dels autors estudiats i expressar el pensament propi amb correcció lingüística, rigor, ordre, claredat, coherència i creativitat.
8. Desenvolupar hàbits de treball intel·lectual i estratègies d'accés, recollida, selecció i organització d'informacions pertinents per realitzar treballs escrits o exposicions orals sobre algun tema d'interès filosòfic.
9. Practicar correctament el diàleg i el debat, i valorar-los com a mitjà d'aproximació a la veritat i com a via privilegiada per a l'exercici actiu del respecte, la tolerància i la comprensió mútua.
10. Identificar i jutjar críticament l'ús de conceptes, creences, teories o formes de pensar que condueixin a posicions de caràcter intolerant, exclouent o discriminatori i, en general, que siguin desmoralitzadores o antidemocràtiques.

11. Descobrir els condicionaments històrics i culturals de la pròpia concepció del món i enfortir l'actitud crítica davant les diferents opinions, teories o doctrines filosòfiques mitjançant l'anàlisi dels supòsits o prejudicis que els han condicionat.

12. Valorar la utilitat de la reflexió filosòfica al llarg de la història per apropar-se a la solució de problemes filosòfics, morals, socials i polítics, i reconèixer la seva significació per a la comprensió del món actual.

4.1.- CONTINGUTS

D'acord amb les instruccions del Decret 174/1994 del Govern Valencià i els acords emanats de les reunions de la Coordinació de Selectivitat, el Departament elegix els següents quatre blocs d'autors com a continguts mínims:

PRIMER BLOC

PLATÓ, *La República*, Llibre VI-VII

O bé:

EPICURO i SÉNECA, *Carta a Meneceo / Sobre la vida feliz*

SEGON BLOC

DESCARTES, *Discurs del Mètode parts I-II-III- IV*

O bé:

HUME, *Compendi d'un Tractat sobre la Naturalesa humana (1-25)*
Investigació sobre els principis de la moral

TERCER BLOC

KANT, *Introducció a la Crítica de la Raó Pura*

O bé:

ROUSSEAU, *La professió de fe del vicari Savoia*

QUART BLOC

NIETZSCHE, *Sobre veritat i mentida en sentit extramoral*

O bé:

MARX i ENGELS , *Manifest Comunista*

4.2.- AVALUACIÓ

CRITERIS

ANALISI DE TEXTOS. *Analitzar el contingut d'un text filosòfic atenent a la identificació dels seus elements fonamentals (problemes, conceptes i termes específics) i de la seua estructura expositiva (tesi, arguments, conclusions).*

CONTEXTUALITZACIÓ TEÒRICA I HISTÒRICA. *Interpretar el sentit d'un text filosòfic relacionant-lo amb el seu context teòric i social, i diferenciant les propostes que conté d'altres posicions possibles sobre el mateix tema.*

COMENTARI CRÍTIC DE TEXTOS. *Comentar i enjudiciar críticament un text filosòfic identificant els supòsits implícits que el sustenten i la vigència de les seues aportacions.*

TREBALL MONOGRÀFIC. *Arreplegar informació rellevant i organitzar-la elaborant un treball monogràfic sobre algun aspecte de la història del pensament filosòfic.*

EXPOSICIONS ORALS I ESCRITES. *Indicar clarament en les exposicions, orals i escrites, els elements bàsics que articulen la seua argumentació, les tesis filosòfiques i/o científiques emprades en el seu desenvolupament, i els punts de suport que pren per a sustentar les tesis emeses en les seues conclusions.*

4.3. QUALIFICACIÓ

Hi haurà un examen como mínim per autor.

Els exàmens tindran l'estructura i els següents criteris de correcció proposats per La Universitat d'Alacant:

Questió 1: “ha de valorar la capacitat que tinga l'alumne per a definir termes filosòfics, o expressions, analitzant l'ús que se'n fa en el text de l'examen.” (fins a 2 punts)

Questió 2: “ha de valorar especialment la capacitat de l'alumne per a reconstruir l'argumentació del text, d'acord amb la pregunta o tesi explícitament plantejada” (fins a 2 punts)

Questió 3: Redacció: “ha de valorar la capacitat de l'alumne per a desenvolupar el tema proposat centrant-se en la seua formulació concreta, aplicant el seu coneixement general del text i l'autor treballats a classe. (fins a 5 punts)

Questió 4: “ha de valorar la capacitat per a relacionar l'autor amb altres autors i altres èpoques “ (fins a 1 punt)

Mínims en percentatges:

Exàmens: 95%

Actitud, Activitats i treball diari: 5%

4.4. MATERIALS:

José Ferrater Mora: Diccionario abreviado de filosofía; Ed. Alianza.

Federic Copleston: Historia de la Filosofía; Ed. Ariel.

Pascual L. González: Materiales de Filosofía II en www.clases.secundaria.org

5. SOCIOLOGIA (optativa de 2º de bat)

L'interés intel·lectual del ser humà per la naturalesa i la societat és notori des del món antic. Però el tractament científic de la realitat només va quallar a partir de Galileu; i el de la societat va sorgir i s'ha desenrotllat, junt amb una acceleració dels avanços tecnològics i científics, amb les modernes societats industrials.

A partir d'ací la sociologia s'ha anat configurant com una ciència l'especificitat de la qual e irreductibilitat no entra en contradicció amb les nombroses relacions que manté amb altres parcel·les de coneixement.

L'afirmació de l'especificitat del social no es tradueix, perquè, en una mitificació de la sociologia com "ciència autònoma". Més aïna, la moderna sociologia es configura com "ciència integrada", o millor, com a ciència social última que arreplega, es recolza i integra instruments, mètodes i coneixements, a banda dels seus propis, provinents d'altres Ciències Socials, des de la Història a la Demografia, des de l'Economia a la Política, etc.

La Sociologia, com a matèria optativa de Segon de Batxillerat, propicia el coneixement dels processos socials en acte i la reflexió de l'individu sobre els mecanismes socials de què és objecte i subjecte. Des d'esta perspectiva, la Sociologia contribueix a la formació de ciutadans responsables, crítics i participatius, disminuint així la possibilitat de "manipulació social".

En el conjunt de l'actual desenrotllament de les Ciències Socials, dos dimensions de la Sociologia se destaquen com especialment importants.

En primer lloc, la Sociologia és un instrument imprescindible amb què afrontar, interpretar i explicar la nostra societat actual.

Una segona dimensió, igualment important, és la configuració de la Sociologia com “ciència crítica”, des de la que fer un qüestionament independent i compromés -que no partidista de les nostres estructures i dels efectes del seu funcionament.

Com a síntesi, i encara que parega ambiciós, la Sociologia en el Batxillerat és un instrument de coneixement i de canvi (conèixer per a canviar). D'ací la importància d'esta assignatura en el últim any del Batxillerat, coincidint quasi justament amb l'entrada del jove majoritàriament de edat.

Des d'un altre punt de vista es mostra igualment l'oportunitat d'esta matèria: els mitjans de comunicació i la “galàxia Gutenberg” en que ens movem tots, estan totalment invadits per el llenguatge i terminologia extrets en general de les Ciències Socials i, en particular, de la Sociologia. La comprensió del social és hui impensable sense la referència terminològica i metodològica als paradigmes sociològics.

Convé destacar igualment que la Sociologia, o millor, alguns dels seus temes, desperten ràpidament l'interés de l'alumnat perquè afecten aspectes importants de la seua experiència quotidiana. Tal interés ha de ser adequadament aprofitat pel professor, però cuidant de que esta proximitat experiencial no incidisca en que l'alumne o alumna prenga percepcions subjectives per

fets objectius, opinions per veritats, valors culturals per valors eterns, etc... Per això, entre els objectius d'esta matèria batega el desig d'aconseguir en l'alumne una actitud més reflexiva, crítica i constructiva davant de la realitat social en què viu.

Els nuclis de continguts tenen una doble finalitat:

La comprensió, per part de l'alumne, de nocions, elements i conceptes bàsics de la Sociologia, així com de l'amplitud de camps i problemes que esta comprén.

L'anàlisi o l'aprofundiment en algun aspecte o tema de cada nucli, en funció dels interessos, situació concreta, etc... dels alumnes i del professor, permet, dins d'un marc comú, un ampli marge de llibertat per a elaborar la programació de manera personal, aspecte a ressaltar en una matèria de caràcter optatiu. D'altra banda, esta llibertat per a triar algun tema d'aprofundiment pot desenrotllar-se metodològicament bé a través d'un xicotet treball d'investigació sobre qualsevol aspecte de l'entorn sociològic de l'alumne, bé aproximant-se a l'anàlisi i discussió de informes sociològics ja elaborats i dels que contínuament donen notícia els diversos mitjans de comunicació.

Objectius

Esta matèria ha de contribuir que els alumnes i les alumnes desenrotllen les capacitats següents:

1. Conèixer una sèrie de termes i conceptes bàsics usats en Sociologia, incorporant a la pròpia expressió -parlada i escrita- este vocabulari específic de forma adequada.

2. Identificar, conèixer i valorar críticament els agents i interaccions socials per mitjà de les quals es produïxen els processos de socialització, així com les formes de control i de desviació social.

3. Reconèixer les desigualtats socials, coneixent alguns dels factors més importants que afavorixen la seua existència i assumint una actitud crítica enfront de dites desigualtats, i de compromís per a l'èxit d'una societat més justa.

4. Conscienciar-se de l'actual situació de continu canvi social, analitzant els factors que incidixen en ell i les conseqüències més importants, especialment les relacionades amb situacions de conflictes.

5. Analitzar i valorar el procés de modernització de la societat espanyola, així com les institucions democràtiques i els mecanismes de participació política en la nostra societat.

6. Conèixer els instruments bàsics per al treball sociològic, i per a la comprensió e interpretació dels habituals informes sociològics dels mitjans de comunicació.

Continguts generals

1. LA SOCIETAT.

Este nucli desenrotlla el tema bàsic de les relacions individu-societat. El ser humà es constituïu com a tal només en el si d'una societat concreta, que prolonga el seu desenrotllament fins més enllà de el purament biològic. Prendre consciència d'este fet permetrà a l'alumnat assumir el seu ser social no com quelcom ja dau, sinó com un procés que integra l'individual amb el social, el personal amb el col·lectiu, procés que demanda d'ell un compromís, en sentit ampli, amb el social.

Aspectes que poden abordar-se en este nucli serien:

La relació naturalesa-cultura.

El procés de socialització.

Algunes institucions socials que funcionen com a agents de socialització: la família, el sistema educatiu, els Mitjans de comunicació social...

El control social. Les seues formes.

L'anomia social.

La desviació social. Respostes socials a la mateixa.

Alguns conceptes teòrics el coneixement i ús del qual científic pot aconseguir-se en este nucli són els següents: cultura, socialització, rol, estatus, interacció social, organitzacions formals, grups primaris i secundaris, anomia, desviació social.

2. ESTRATIFICACIÓ SOCIAL.

L'evidència de les desigualtats entre els individus d'una mateixa societat dona pas en este nucli a una reflexió sobre l'origen de les mateixes i la nostra postura davant d'elles. Partint de les més evidents, com les basades en diferències de raça, sexe, edat... s'avançarà en el coneixement de les desigualtats socials per raó de la propietat, de la cultura i del poder i en els mecanismes pels que tals desigualtats poden incrementar-se o atenuar-se.

Aspectes que poden abordar-se en este nucli serien:

El pas de les societats simples a complexes. La divisió del treball.

L'estratificació social en distintes societats.

L'estratificació per Classes socials.

Les elits (econòmiques, polítiques, culturals).

Els marginats socials (la pobresa, els ancians, les minories ètniques...).

Països no desenrotllats.

Estratificació i marginació en la societat espanyola actual.

Conceptes sociològics pertinents que l'alumne ha de conèixer i usar com a ferramenta d'anàlisi sociohistòric són, per exemple, els de divisió del treball, estratificació social, classe social, explotació, dominació, marginació, rols adscrits i rols adquirits, la propietat dels mitjans de producció, funció social i assistencial de l'Estat, l'Estat del benestar, imperialisme, dependència...

3. LA DINÀMICA SOCIAL

Este nucli ha de posar de manifest els múltiples factors que fan de la societat un sistema complex en continu procés de canvi i de transformació. D'esta manera, l'alumne pot passar d'una percepció del seu propi ser com a producte social, a percebre's com a actor social que participa d'alguna manera i en certa manera, xicoteta o gran, en la direcció dels canvis socials. En este nucli s'aborden processos com ara:

Canvis demogràfics, tècnics, econòmics, ideològics, moviments migratoris, etc. Que generen el canvi social i el procés de modernització en la nostra societat.

Agents del canvi social: elits, moviments socials, grups de pressió, mitjans de comunicació...

El conflicte social, la revolució, la guerra, xenofòbia i racisme.

El paper dels organismes internacionals i de les organitzacions supraestats. Les organitzacions no governamentals.

La societat del futur. Acceleració del canvi, societats multiculturals, mundialització de l'economia, de la política i de la comunicació...

El procés de modernització (en l'econòmic, en el social, en el cultural, en el polític ...) en les últimes dècades a Espanya. Formes de participació i de representació polítiques.

La societat espanyola i la societat europea. Espanya i la U.E.

Conceptes que l'alumne pot aprendre a manejar al llarg d'este nucli serien: urbanització, secularització, modernització, grups de pressió, ideologies, conflicte i consens social, societat postindustrial, el món de la informació, de la comunicació i de la publicitat, la societat de servicis...

Continguts específics:

1/ Introducció: Què és la Sociologia?

2/ Home i societat: antropogènesi

3/Els orígens de la sociologia

4/ Primers sociòlogos

5/ El desenrotllament de la sociologia

6/ Cultura i societat

7/ la sociologia i la societat industrial

8/ Mètodes d'investigació

9/ Els mass media

Criteris d'Avaluació

1. Mostrar, tant per escrit com verbalment, un coneixement i ús adequat de conceptes sociològics bàsics, per mitjà dels quals descriure fenòmens socials.

Es pretén amb este criteri que l'alumne conega i use un llenguatge tècnic i científic distingint-ho d'un llenguatge vulgar, com a ferramenta per a comprendre i descriure més ajustadament la realitat social.

2. Conèixer i comprendre com l'individu, per mitjà de la socialització, es convertix en ser social, i identificar els mecanismes a través dels quals s'exercix el control social.

Per mitjà d'este criteri es valora fins a quin punt l'alumne percep les dimensions més implícites

i ocultes del social i el seu poder de coerció sobre l'individu, així com la seua postura davant de diverses formes de desviació social.

3. Identificar les desigualtats socials, analitzant les seues causes i conseqüències, comprenent així el seu caràcter historicosocial.

Es tracta ací de comprovar que l'alumne ha comprés l'arrel social de la desigualtat i que els factors socials que la sustenten poden ser analitzats i modificats.

4. Analitzar els distints factors que incidixen en el canvi social, relacionant-los amb el conflicte i la revolució social. Comprendre algunes perspectives per a la societat futura.

Mínims en percentatges:

Exàmens: 95%

Actitud, Activitats i treball diari: 5%

5. PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA D'EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA

Decret 112/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria en la Comunitat Valenciana.

Una Educació per a la ciutadania no residix exclusivament a conèixer l'ordenament **polític i jurídic de la nostra nació**, de ser este coneixement imprescindible, sinó que ha d'anar més enllà i aprofundir en els trets **fonamentals característics de les societats democràtiques**: els drets individuals que han de respectar-se per les majories contingentment en el poder, la divisió

de poders, i les eleccions lliures, on les ciutadanes i ciutadans poden organitzar-se políticament tant per a ser triats com per a triar als que creguen que millor representen els seus interessos i aspiracions. És ineludible, també conèixer les tradicions filosòfiques sobre les quals s'assenten. **cap disciplina ha contribuït tant a això com la Filosofia.**

L'alumnat haurà d'aprendre que les opinions poden canviar en el procés de diàleg i d'informació. Una ciutadana o ciutadà democràtic no és només el que millor argumenta, sinó el que més disposat està a canviar de posició sempre que els arguments dels altres i la informació disponible així se l'exigix. Per a això, la preparació i **realització de debats** sobre aspectes rellevants de la realitat pot ser una magnífica estratègia de treball en l'aula, a **més de l'anàlisi comparativa i avaluació crítica de la informació** a què tenen accés **sobre un mateix fet o qüestió d'actualitat**

Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències bàsiques

1. -En relació amb la competència social i ciutadana, s'afronta l'àmbit personal i públic implícit en ella: propícia l'adquisició d'habilitats i virtuts cíviques per a viure en societat i per a exercir la ciutadania democràtica. Contribuïx a reforçar l'autonomia, l'autoestima i la identitat personal; afavorix el desenrotllament d'habilitats que permeten participar, prendre decisions, triar la forma adequada de comportar-se en determinades situacions i responsabilitzar-se de les decisions adoptades i de les conseqüències derivades de les mateixes, i ajuda a millorar les relacions interpersonals al formar l'alumnat perquè prenga consciència dels propis pensaments, valors, sentiments i accions.
2. Es desenrotlla també la competència a partir de l'adquisició del coneixement dels fonaments i els modes d'organització dels estats i de les societats democràtiques i d'altres continguts específics, com l'evolució històrica dels drets humans i la forma en què es concreten i es respecten o es vulneren en el món actual, particularment, en casos de conflicte.
3. Es contribuïx directament a la dimensió ètica de la competència social i ciutadana afavorint que les alumnes i alumnes reconeguen els valors de caràcter moral i, al mateix temps, puguin avaluar-los i comportar-se coherentment amb ells al prendre una decisió o a l'afrontar un conflicte. Els valors universals i els drets i deures continguts en la Declaració Universal dels Drets Humans i en la Constitució Espanyola constitueixen el referent ètic comú, així com els continguts en l'Estatut d'Autonomia constitueixen el referent específic per a les valencianes i els valencians.
4. La inclusió, com continguts específics de la matèria, dels relacionats amb el coneixement de la pluralitat social, així com del caràcter de la globalització i de les seues implicacions per a les i els ciutadans, facilitarà a les alumnes i alumnes instruments per a construir, acceptar i practicar normes de convivència acords amb

els valors democràtics, exercitar els drets i llibertats, assumir les responsabilitats i deures cívics i, en definitiva, participar activament i plenament en la vida cívica.

- contribuïx a desenvolupar **la competència d'aprendre a aprendre** fomentant la consciència de les pròpies capacitats. Així mateix, l'estímul de les virtuts i habilitats socials, l'impuls del treball en equip, la participació i l'ús sistemàtic de l'argumentació, la síntesi de les idees pròpies i alienes, la confrontació ordenada i crítica de coneixement, informació i opinió afavorixen també els aprenentatges posteriors

- procediments de la matèria s'afavorix **la competència bàsica autonomia i iniciativa personal perquè** es desenvolupen iniciatives de planificació, presa de decisions, participació i assumpció d'obligacions. El currículum atén especialment a l'argumentació, la construcció d'un pensament propi, l'estudi de casos que suposen una presa de postura sobre un problema i les possibles solucions. El plantejament de dilemes morals, propi de l'Educació èticocívica de quart curs, contribuïx que les alumnes i alumnes construïsquen un judici ètic propi basat en els valors i pràctiques democràtiques.

sistemàtic del debat aporta a **la competència en comunicació lingüística**, perquè exigeix exercitar-se en l'escolta, l'exposició i l'argumentació. D'altra banda, la comunicació de sentiments, idees i opinions, imprescindibles per a aconseguir els objectius d'estes matèries, a l'utilitzar tant el llenguatge verbal com l'escrit, la valoració crítica dels missatges explícits i implícits en fonts diverses també ajuden a l'adquisició de la dita competència. Així mateix afavorixen l'enriquiment del vocabulari, el coneixement i l'ús de termes i conceptes propis de l'anàlisi del social.

-Educación per a la ciutadania i els drets humans

SEGON CURS ESO

5.1. Objectius

L'ensenyança de l'Educació per a la ciutadania i els drets humans en esta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Reconéixer la condició humana en la seua dimensió individual i social.
2. Reconéixer la relació existent entre la llibertat i la responsabilitat individuals.
3. Conèixer i valorar la igualtat essencial dels sers humans.
4. Desenvolupar i expressar les actituds necessàries per a crear un bon clima de convivència en l'escola, en la família i amb els amics.
5. Conèixer la Declaració Universal dels Drets Humans, la seua història, els problemes a què s'enfronta la seua implantació i el seu valor com a projecte moral.

6. Reconéixer els drets de les dones, valorar la diferència de sexes i la igualtat de drets entre ells i rebutjar els estereotips i prejudis que suposen discriminació
7. Conéixer i apreciar els principis que fonamenten els sistemes democràtics, les institucions i el funcionament de la Generalitat, de l'Estat espanyol i de la Unió Europea
8. Conéixer i valorar la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, i identificar els valors que els fonamenten.
9. Valorar la importància de la participació en la vida política i social.
10. Assumir el principi de correlació entre deures i drets i reconéixer les virtuts cíviques.
11. Promoure el coneixement i la valoració de les principals normes de circulació.
12. Valorar la seguretat viària.

5.2. Contenidos

Bloc 1. Continguts comuns

Exposició d'opinions i juís propis amb arguments raonats. El diàleg.

Preparació i realització de debats sobre aspectes rellevants de la realitat.

Anàlisi comparativa i avaluació crítica d'informacions proporcionades per diverses fonts sobre un mateix fet o qüestió d'actualitat. Fets i opinions

Bloc 2. Relacions interpersonals i participació

L'autonomia personal.

Llibertat i responsabilitat.

La igualtat essencial de tots els sers humans. La no-discriminació. Crítica als prejudis socials.

Les relacions humanes. La família en el marc de la Constitució.

La convivència en l'escola.

La solidaritat. L'atenció a les persones dependents. L'ajuda als que estan en situació desfavorida

La participació en el centre educatiu. Òrgans de participació.

Les activitats de voluntariat.

Bloc 3. Drets i deures ciutadans

Els drets humans i la seua història: la Declaració de 1948. Pactes i convenis internacionals. La protecció dels drets humans enfront de les seues violacions. Els tribunals internacionals.

L'extensió dels drets humans: un repte del món actual.

Igualtat de drets i pluralisme. Les llibertats individuals. Les opcions personals dels ciutadans.

La conquesta dels drets de les dones i la seua situació en el món actual.

Bloc 4. Les societats democràtiques del segle XXI

L'Estat de Dret: el seu funcionament.

El model polític espanyol: la Constitució Espanyola i l'Estat de les Autonomies. L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana. La Unió Europea.

Les societats democràtiques com a societats plurals i obertes.

Les democràcies representatives. El Parlament. La participació dels ciutadans. Les eleccions. L'opinió pública

La seguretat nacional: funcions de l'exèrcit i de les forces d'ordre públic.

La contribució dels ciutadans a través dels impostos al sosteniment dels servicis d'interés general.

El consum. Drets i deures de les consumidores i consumidors. La publicitat i la seua influència en la societat actual.

La protecció civil. Catàstrofes naturals i provocades.

La circulació vial i la responsabilitat ciutadana. Accidents de circulació: causes i conseqüències.

Bloc 5. La ciutadania en un món global

Els conflictes en el món actual: terrorisme, estats fallits, fanatisme religiós i nacionalisme exclouent. Accions individuals i col·lectives en favor de la pau, seguretat i llibertat. El paper dels organismes internacionals. Dret internacional humanitari.

La pobresa en el món i les seues causes. La lluita contra la pobresa i l'ajuda al desenvolupament.

Cap a un món més interdependent. La globalització com a motor del desenvolupament: l'eliminació de les traves a la comunicació, els desplaçaments i el comerç. Internet, el món en una pantalla.

5.3 Temporalització

<p>1ª Evaluación</p> <p>I. Bloque 2-3 El individuo</p>	<p>1. Persona y personalidad</p> <hr/> <p>Autonomía personal</p> <hr/> <p>2. Convivencia y civismo</p> <hr/>
<p>2ª Evaluación</p> <p>II. Bloque4 – La sociedad</p>	<p>3. Derechos Humanos</p> <hr/> <p>4. Democracia y ciudadanía</p> <hr/>
<p>3ª Evaluación</p> <p>III. Bloque 5- El mundo</p>	<p>5. Diversidad cultural y discriminación</p> <hr/> <p>6. La violencia y la paz</p> <hr/>

5.4 METODOLOGIA. ATENCIÓ A LA DIVERSITAT. Temes transversals

1.El procés de ensenyança i aprenentatge ha de construir-se a partir dels coneixements i experiències prèvies dels alumnes, dels seus interessos i motivacions. Possibilitar que els alumnes duguen a terme aprenentatges significatius

2-Se fomentarà la interacció alumne-professor i alumne-alumne a fi d'afavorir la confrontació i modificació de punts de vista, la coordinació d'interessos, la presa de decisions col·lectives, l'ajuda mútua i la superació de conflictes per mitjà de el diàleg i la cooperació.

La construcció del discurs en diàleg i debat conseqüència d'una argumentació vàlida. En este sentit, el professor evitarà "imposar" la seua autoritat a l'hora de desenrotllar les seues tesis o conviccions personals; la seua funció consistirà bàsicament a assessorar i facilitar materials i activitats, organitzar el treball, recolzar i donar orientacions que permeten als alumnes construir i ser responsables dels seus propis aprenentatges (constructivisme)

3-En esta etapa s'ha de fomentar l'esforç i el desenrotllament de la seua autonomia i responsabilitat en les activitats habituals i en les relacions de grup, potenciant la seua implicació creixent en la construcció de l'aprenentatge, un pensament reflexiu i critique, l'elaboració de juís personals i la creativitat.

Ensenyar i aprendre Filosofant. **Es** tracta de potenciar el diàleg racional a fi de formar un pensament crític sobre els temes plantejats.

4- La metodologia didàctica serà activa i participativa, i haurà d'afavorir el desenrotllament de la capacitat per a aprendre per si mateixos i el treball en equip dels alumnes, iniciant-los en el coneixement de la realitat d'acord amb els principis bàsics del mètode científic.

Intentar que la classe s'aproxime a una "comunitat d'investigació". Se centra en la importància del treball cooperatiu, del compartir i intercanviar idees, informacions i punts de vista, de socialitzar aprenentatges i apreciar el valor de l'esforç comú. En conseqüència, desenrotllarem la nostra didàctica fomentant i recolzant, junt amb el treball v la reflexió personal, el treball en equip i el debat amb altres.

Temes transversals

Atenent a la proposta del Departament d'Orientació per a treballar els temes transversals en el centre durant el present curs 2008-09, primarem els continguts en l'Educació **Mediambiental**, encara que també continuarem treballant altres relacionats amb els temes que componen el currículum de Filosofia i psicologia, i ètica

En este sentit matisarem qüestions relacionades la capacitat racional del ser humà per a ser conscient i responsable per a decidir en cada moment el que convé per a la conservació i millora dels hàbitats naturals. En este sentit ho podem tractar en el bloc 1

- També altres aspectes com la circulació vial i el seu impacte en el medi ambient; així com la responsabilitat a nivell individual i social, com a ciutadans per a viure d'acord amb unes normes pactades i lliurement assumides. Té a veure amb el bloc II
- Qüestions relacionada amb la globalització i les conseqüències d'un creixement econòmic descontrolat pot ser tractat en el bloc III

A més d'este tema transversal també continuarem fent referència a altres com a Educació **per a la Paz, Educació per al consum, Educació per a la salut...** tots ells relacionats amb la capacitat racional del ser humà per a decidir (més o menys) en quin món vol viure, i això amb l'objectiu de millorar-ho.

5.5. Criteris d'avaluació

1. Valorar la llibertat com a projecte de construcció personal.
2. Descobrir els sentiments propis i els dels altres en les relacions interpersonals.
3. Raonar les motivacions de les conductes i eleccions tant pròpies com alienes.
4. Participar en la vida del centre i usar el diàleg per a superar els conflictes en les relacions escolars i familiars.
5. Identificar i rebutjar tota forma de discriminació. Respectar les diferències personals i mostrar autonomia de criteri.
6. Identificar els principis bàsics de les declaracions internacionals dels drets humans i la seua evolució.
7. Distingir i rebutjar situacions de violació dels drets humans.
8. Reconèixer i rebutjar les desigualtats de fet i de dret, en particular les que afecten les dones.
9. Reconèixer els principis democràtics, les institucions fonamentals, l'organització, funcions i formes d'elecció dels òrgans de govern municipals, de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, d'acord tot això amb la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
10. Valorar la importància fonamental de la participació en la vida política.
11. Reconèixer les funcions que la Constitució assigna a les Forces Armades i als cossos de seguretat de l'Estat.
12. Conèixer les arrels de la pobresa, els diferents tipus de conflictes a què s'enfronta el món actual i els problemes que planteja la seua solució.
13. Conèixer els trets principals de la globalització i valorar la seua capacitat per a generar desenvolupament.
14. Conèixer les principals causes i conseqüències dels accidents de circulació.
15. Identificar els principals senyals i normes de circulació.
16. Distingir i valorar els conceptes de seguretat activa i passiva en els diversos àmbits de la circulació.

5.6. PROCEDIMENTS D'AVUACIÓ

1. Observació i anàlisi de tasques:

Assistència a classe.

Participació en les activitats de l'aula: debats, enquestes, treballs d'investigació en grup i les seues corresponents posades en comú.

Treball, interès, orde i solidaritat dins del grup.

Material de classe, llibre i quadern, en els que l'alumne anota les dades de les explicacions, les activitats i exercicis proposats. El seu major o menor grau d'actualització i correcció formal permeten al professor avaluar l'interès, el treball i el grau de seguiment de les tasques del curs per part de cada alumne-a.

Regularitat en el treball i evolució en la consecució dels objectius.

2. Proves de control:

Proves d'informació: podran ser de forma oral o escrita, d'una o diverses unitats didàctiques; proves objectives, de verdader-fals, de resposta curta, definicions..... Amb elles podem mesurar el aprenentatge de conceptes, la memorització de dades importants.

Proves d'elaboració en què els alumnes hauran de mostrar el grau d'assimilació dels continguts proposats en la programació. Avaluen la capacitat de l'alumne per a estructurar amb coherència la informació, establir interrelacions entre factors diversos, argumentar lògicament.,etc...

3.Trabajos especiales:

Realització d'un treball de lectura i comentari específic i personal d'un llibre

Mecanismes de recuperació

No pot haver-hi un únic mecanisme de recuperació, i este s'ajustarà a la realitat dels alumnes en cada avaluació. El professor acordarà amb els seus alumnes el moment més adequat per a la realització de les proves o treballs necessaris.

a) Al llarg del curs es durà a terme **una recuperació contínua** en la que es tindran en compte:

- a) haurà de rectificar la seua actitud si ací està la seua dificultat;
- b) haurà de fer o rectificar aquells treballs que no ha fet en el seu moment o ha fet de mode no satisfactori (el quadern de classe);
- c) haurà de tornar a estudiar els continguts conceptuals o procedimentals si eixa és la seua insuficiència i fer un examen al final de curs.

b) La Prova extraordinària de Setembre.

La prova extraordinària del mes de setembre, per a alumnes que no hagen superat la matèria Al Juny, serà elaborada pels membres del departament, la mateixa per a tots els alumnes. Així mateix se'ls orientarà per al treball a realitzar durant l'estiu (resums i comentaris) centrats en els temes i els seus respectius continguts mínims.

S'aplicaran els mateixos criteris d'avaluació i qualificació.

c) A més de la recuperació de continguts, totes **les proves de recuperació inclouen** que l'alumne-a ha d'entregar **la llibreta o/i el treball d'anàlisi d'un llibre** (a acordar pel departament). Per esta raó els alumnes que no ho hagen entregat hauran de fer-ho per a aprovar la signatura, bé al juny o al setembre.

5.7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Partint de que els procediments per a l'avaluació s'agrupen en proves escrites, treballs personals o en grup, preguntes orals i observació del treball diari de l'alumne a través del seu quadern de classe i del seu llibre de text, de la seua assistència i participació en les tasques que se li proposen i de la seua actitud en l'aula, acordem com a criteris de qualificació els següents:

1. Es realitzarà almenys **una prova escrita en cada període d'avaluació**. La dita prova versarà sobre els continguts programats per a eixe període (definició de conceptes, esquemes, síntesi). Les proves seran el més variades que es puga, a fi d'obtindre informació no sols del grau d'assimilació dels continguts, sinó també d'altres capacitats, com ara la realització de juís crítics i el nivell d'exposició d'argumentació lògica.

La qualificació d'estes proves, junt amb la relativa a treballs personals o en grup, així com a les preguntes orals en classe, **suposarà el 50% de la qualificació global** de l'avaluació de l'alumne.

2. La informació obtinguda pel professor relativa al quadern de classe, al llibre, a la participació en debats i activitats, puntualitat i actitud davant de l'assignatura i els seus companys (observació diària del treball de l'alumne), suposaran el 50% de la qualificació global de l'alumne.

5.8. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

Els materials i recursos didàctics a utilitzar per al desenvolupament dels continguts seran els següents:

Llibre de text: Educació per a la ciutadania i els drets humans, Secundària. Projecte Àmfora. Oxford educació. Navarra,2007. ISBN: 978-84-673-3182-0

Textos i retalls de premsa.

Material audiovisual relatiu als temes tractats:

Diversos documentals sobre els drets dels refugiats i Drets Humans, realitzats per ACNUR; pel·lícules (Minority report, Alguns hòmens bons, El jurat, L'illa...)

Lectura i comentari personal d'un llibre

PROJECTE "Internet en l'aula"

A fi de complir un doble objectiu relatiu a l'ensenyança de l'ètica en l'ESO, que es concretaria d'una banda en la busca d'informació referida als temes que componen la programació de 4º d'ESO, així com posar en relació les qüestions vistes en classe amb la realitat més actual, hem dissenyat unes classes pràctiques en l'aula d'informàtica a fi d'introduir les noves tecnologies en l'àmbit de la filosofia i, en este cas, de l'assignatura Educació **per a la ciutadania** de 2º AIXÒ

Les activitats realitzades en estes classes tindrien el valor d'un exercici més, avaluable com a tal, que es controlaria a dos nivells:

- a) La fitxa que l'alumne ha de completar en cada classe (dos per avaluació) i que ha d'entregar al professor al finalitzar les mateixes.

b) Un resum amb la descripció i valoració de l'activitat (una per avaluació) que cada alumne realitzarà en la seua llibreta al finalitzar la mateixa.

1ªEvaluación

Una vegada vistos els continguts dels temes que componen la 1ªevaluación es durien a terme dos sessions (mes de desembre) en l'aula d'informàtica, que consistirien en el següent:

- Accés a les pàgines

<http://www.filosofia.org>

en elles haurien de localitzar, llegir, i copiar en una fitxa de classe donada pel professor la informació que trobaren sobre el significat dels conceptes següents: ètica, moral, valors, llibertat, caràcter, ideals, pluralisme moral, autonomia i felicitat.

2ªEvaluación

Després d'haver-hi tractat els temes d'esta 2ª avaluació, es durien a terme dos sessions en l'aula plomer (mes de març) que consistirien en el següent:

- Accés a les pàgines d'ONGs i organismes l'interés central de les quals gire entorn del tema dels Drets Humans

<http://www.intermón.org>

<http://www.amnistiainternacional.com>

<http://www.cruzroja.org>.

en elles els alumnes haurien de localitzar, llegir, i copiar en la fitxa de classe tres successos denunciats per les dites organitzacions en què es vulneren els drets humans.

3ªEvaluación

Després d'haver-hi tractat i debatut els temes d'ètica aplicada (marginació, desigualtats social i econòmica, pacifisme, ecologisme, bioètica...) que componen el programa d'esta tercera avaluació, es durien a terme dos sessions buscant notícies recents dels últims 15 dies relatives als problemes ètics tractats.

Esta busca de notícies es faria en les direccions electròniques de diversos periòdics tant de la comunitat de València com nacionals:

<http://www.elpais.com>

<http://www.lasprovincias.com>

<http://www.elmundo.com>

<http://www.larazon.es>

l'objectiu seria localitzar una notícia referida a cada un dels temes, arreplegar els titulars i fer el seu corresponent comentari crític